

WOJEWODA ŚWIĘTOKRZYSKI

a/q

ŚWIĘTOKRZYSKI URZĄD WOJEWÓDZKI w Kielcach Oddział Obsługi Klienta	
Wysł. dnia	15. 09. 2022
L.dz.	zał.
Podpis

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Kielce, dnia 13.09.2022r.

PSZ.II.431.33.2022

Pani Marta Grabiec
Dyrektor
Ośrodka Pomocy Społecznej
ul. Partyzantów 14
29-100 Włoszczowa

Wydział Polityki Społecznej i Zdrowia Świętokrzyskiego Urzędu Wojewódzkiego w Kielcach, przesyła wystąpienie pokontrolne z kontroli w trybie zwykłym, która przeprowadzona została w Ośrodku Pomocy Społecznej we Włoszczowie w dniach 18 – 19 sierpnia 2022 r.

Kontrola przeprowadzona została na podstawie:

- art. 186 pkt 3 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. 2022 r., poz. 447 t.j.).

Kontrolę przeprowadzili pracownicy Oddziału Nadzoru nad Realizacją Zadań Samorządu Powiatowego i Województwa w Wydziale Polityki Społecznej i Zdrowia, w składzie:

1. Pani Anna Krupa - Pawłowska - Inspektor Wojewódzki (legitymacja służbowa nr 06), upoważnienie nr 604/2022 z dnia 16.08.2022 r. – inspektor kierujący zespołem inspektorów.
2. Pani Katarzyna Arendarska – Inspektor Wojewódzki (legitymacja służbowa nr 01), upoważnienie nr 605/2022 z dnia 16.08.2022 r.

Zakresem kontroli objęte zostały następujące zadania:

1. **Opracowanie i realizacja 3 – letnich gminnych programów wspierania rodziny.**
2. **Kwalifikacje asystentów rodziny i tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny.**

3. Tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz pracy z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez:
 - a) Zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa.
 - b) Organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających.
4. Współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej oraz interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym.
5. Prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy.
6. Koordynowanie działań, o których mowa w art. 8 ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”.

Okres objęty kontrolą: 01.01.2021 r. do dnia kontroli.

Ocena skontrolowanej działalności, ze wskazaniem ustaleń, na których została oparta, w szczególności przez określenie stanu faktycznego oraz ujawnionych uchybień lub nieprawidłowości, a także zakres, przyczyny i skutki stwierdzonych uchybień lub nieprawidłowości oraz wskazanie osób odpowiedzialnych za ich powstanie.

Organizacja pracy z rodziną na terenie Gminy Włoszczowa.

Ośrodek Pomocy Społecznej we Włoszczowie jest jednostką organizacyjną Gminy Włoszczowa, która funkcjonuje w oparciu o statut i regulamin organizacyjny. Aktualny statut jednostki został wprowadzony Uchwałą Nr VI/39/15 Rady Miejskiej we Włoszczowie z dn. 31 marca 2015 r w sprawie uchwalenia Statutu Ośrodka Pomocy Społecznej we Włoszczowie. W statucie, jako podstawę prawną funkcjonowania Ośrodka wskazano m.in. ustawę z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Zgodnie z zapisami § 6 Statutu, do zadań własnych gminy realizowanych przez Ośrodek należy m.in. pkt 24 - prowadzenie postępowań w sprawach z zakresu wspierania rodziny oraz wydawanie w tych sprawach decyzji; pkt 31 - wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz organizacja pieczy zastępczej; pkt 3 - prowadzenie placówek wsparcia dziennego i zapewnienie w nich miejsc dla dzieci. Zapisy Statutu w § 6 pkt

31 w części określającej, że do zadań własnych gminy należy organizacja pieczy zastępczej, są niezgodne z przepisami prawa. Zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej w różnych formach jest zadaniem własnym powiatu, zgodnie z art. 180 ust. 3 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Natomiast zadania własne gminy zostały określone w art. 176 cyt. ustawy.

Uchwałą Nr XXIV/202/17 Rady Miejskiej we Włoszczowie z dnia 15 lutego 2017 r. wprowadzono zmiany do Statutu w zakresie realizacji przez Ośrodek zadań wynikających z ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”. Kolejnej zmiany w dokumencie dokonano na mocy Uchwały Nr XIV/104/19 z dnia 20 grudnia 2019 r. Rady Miejskiej we Włoszczowie wskazując, że w strukturze Ośrodka działa m.in. świetlica środowiskowa.

Organizację i zasady funkcjonowania Ośrodka określa Regulamin organizacyjny wprowadzony Zarządzeniem nr OPS.KP.021.3.2020 Dyrektora Ośrodka Pomocy Społecznej z dnia 2 stycznia 2020 roku. W strukturze organizacyjnej w Dziale Świadczeń wyodrębniono zadania asystenta rodziny.

Dyrektor OPS posiada stosowne upoważnienia Burmistrza Gminy Włoszczowa tj.:

- Upoważnienie znak: OR.0052.49.2019 z dn. 31 maja 2019 r. do prowadzenia postępowań w sprawach o jednorazowe świadczenie, o którym mowa w art. 10 ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”, a także do wydawania w tych sprawach decyzji (zał. nr 2),
- Upoważnienie znak: OR.0052.50.2019 z dn. 31 maja 2019 r. do prowadzenia postępowań w sprawach z zakresu wspierania rodziny i wydawania w tych sprawach decyzji (zał. nr 3).

1. Opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny.

Zgodnie z art. 176 pkt 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań własnych gminy należy opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny. W okresie objętym kontrolą Gmina Włoszczowa zrealizowała *Program* opracowany na lata 2019-2021, który został przyjęty Uchwałą Nr VI/36/19 Rady Miejskiej we Włoszczowie z dn. 22 lutego 2019 r. Głównym celem w/w programu było „tworzenie warunków umożliwiających poprawę sytuacji bytowej rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym, rodzin dysfunkcyjnych oraz ich wspieranie w prawidłowym funkcjonowaniu poprzez realizowanie skoordynowanej polityki społecznej na rzecz wzmocnienia rodziny i jej kompetencji przez wyspecjalizowane instytucje samorządu lokalnego”.

W trakcie czynności kontrolnych do wglądu przedstawiono dokument pn.:

„Sprawozdanie roczne z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny za rok 2021”. Dokument został złożony w Urzędzie Gminy we Włoszczowie w dn. 17.03.2022 r. Zgodnie z dokumentem, zadania z zakresu wspierania rodziny w roku sprawozdawczym, wykonywane były głównie przez asystenta rodziny, pracowników socjalnych i psychologa. Pomocy w postaci pracy socjalnej udzielono 168 osobom, w tym 30 opartych było o kontrakt socjalny. W przypadku 24 rodzin zdiagnozowanych jako zagrożone prowadzono monitoring sytuacji dziecka i rodziny oraz udzielono pomocy w przezwyciężaniu trudności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. Asystent współpracował z 12 rodzinami, w tym 4 rodziny były zobowiązane do współpracy z asystentem przez sąd. W 3 rodzinach podejmowano działania mające na celu powrót dziecka do środowiska. W pozostałych przypadkach asystent pomagał przezwyciężyć bieżące trudności wynikające z sytuacji rodziny (np. niepełnosprawność, przemoc, bezrobocie, niezaradność, uzależnienia). Rodzinom udzielono łącznie 237 porad psychologicznych. Ze wsparcia oferowanego przez Świetlicę Środowiskową „Przyjaźń”, która prowadzona jest przez Ośrodek, w 2021 roku skorzystało łącznie 21 dzieci (10 dziewczynek, 11 chłopców) w wieku od 5 do 14 lat. Ponadto, w ramach wspierania i aktywizowania rodzin, podejmowano działania we współpracy z GKRPA, realizując zadanie pod nazwą: „Profilaktyka nie zabawa, profilaktyka ważna sprawa”. Przeprowadzono kampanię społeczną pod hasłem: „Dziecko w sieci”, w ramach której odbyły się konsultacje z informatykiem, porady psychologiczne dla dzieci oraz ich rodziców, porady i spotkania z asystentem rodziny i pracownikiem socjalnym oraz konkurs na fotografię. Zorganizowano także szkolenia dla pracowników Ośrodka mające na celu wzmocnienie kompetencji zawodowych.

Na dzień kontroli, Gmina Włoszczowa realizowała 3-letni Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2022-2024, przyjęty Uchwałą Nr XXXVII/255/21 Rady Miejskiej we Włoszczowie z dn. 29 grudnia 2021 r. Program został opracowany m.in. w oparciu o przepisy ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”.

W dokumencie dokonano diagnozy środowiska i jego problemów oraz analizy sytuacji dziecka i rodziny. Z analizy danych OPS za lata 2018-2020 wynika, że zmniejszyła się liczba rodzin z dziećmi korzystających ze świadczeń pomocy społecznej oraz rodzin borykających się z problemami opiekuńczo-wychowawczymi. Jako zasoby instytucjonalne wskazano: zespół interdyscyplinarny, asystenta rodziny oraz placówkę wsparcia dziennego. Gmina Włoszczowa podejmuje także liczne działania i kampanie społeczne mające na celu wzmocnienie i zapewnienie wsparcia rodzinom i dzieciom (np.: program dożywiania, karta dużej rodziny, badania przesiewowe wzroku w ramach programu „Zobacz lepszą przyszłość”, kampania „Nie

tkwój w niemocy, staw czoło przemocy”, organizacja czasu wolnego dzieciom i młodzieży).

Program skierowany jest do rodzin zamieszkałych na terenie Gminy Włoszczowa, które doświadczają problemów opiekuńczo-wychowawczych, są zagrożone umieszczeniem dzieci w pieczy zastępczej oraz do rodzin, którym zostały odebrane lub ograniczone prawa rodzicielskie.

Głównym celem *Programu* „jest wspieranie rodzin z dziećmi w przywracaniu im zdolności do prawidłowego pełnienia ich funkcji, tak aby umożliwiły one utrzymanie dziecka w rodzinie bądź jego powrót do rodziny”. Cel ten ma zostać osiągnięty poprzez realizację następujących celów szczegółowych:

1. Zapewnienie rodzinom stabilizacji i poczucia bezpieczeństwa socjalnego (m.in. poprzez udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej rodzinom, świadczenie pomocy w postaci posiłków, aktywizowanie osób bezrobotnych, zapewnienie poradnictwa specjalistycznego).
2. Wspieranie rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze (m.in. poprzez zapewnienie pomocy asystenta rodziny, prowadzenie placówki wsparcia dziennego, organizowanie zajęć profilaktycznych z psychologiem, organizowanie wydarzeń o charakterze integrującym rodzinę).
3. Podnoszenie jakości i efektywności usług na rzecz wspierania rodziny (m.in. poprzez szkolenia dla pracowników, współpracę z organizacjami pozarządowymi oraz instytucjami działającymi na rzecz wsparcia rodzin).
4. Zapewnienie pobytu w pieczy zastępczej, objęcie opieką dziecka poza rodziną biologiczną (m.in. poprzez podejmowanie współpracy z podmiotami odpowiedzialnymi za organizację pieczy zastępczej oraz współfinansowanie pobytu dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej).

Osiągnięcie w/w celów i realizacja określonych zadań przyczyni się do poprawy funkcjonowania rodzin z terenu Gminy Włoszczowa, zwiększenia dostępu do usług społecznych oraz zapewnienia kompleksowej pomocy dziecku i rodzinie.

Do realizacji *Programu*, zgodnie z założeniami, zostaną zaangażowane następujące instytucje: Urząd Gminy, Zespół Interdyscyplinarny, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowy Urząd Pracy, placówki oświatowe, organizacje pozarządowe. Wiodącą rolę w relacji zadań odgrywa OPS we Włoszczowie, jako koordynator *Programu*.

Źródłem finansowania są środki pochodzące z budżetu gminy, funduszy zewnętrznych, w tym rządowych i pozarządowych, programów celowych i funduszy unijnych.

Monitoring, ewaluacja i ocena realizacji założeń *Programu* będzie dokonywana w oparciu o dane będące w posiadaniu Ośrodka oraz informacje pozyskane od innych instytucji i podmiotów zaangażowanych w realizację zadań.

Mając powyższe na uwadze należy stwierdzić, że *Program* zakłada optymalne działania związane z zapewnieniem dostępu do różnorodnych form wsparcia i usług dla rodzin i dzieci z terenu Gminy Włoszczowa.

2. Kwalifikacje asystentów rodziny i tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny.

Ośrodek Pomocy Społecznej we Włoszczowie w okresie objętym kontrolą zatrudniał jedną osobę na stanowisku asystenta rodziny, która posiada kwalifikacje zgodne z art. 12 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej tj.: posiada wykształcenie wyższe pedagogiczne (zał. nr 1 cz. II). W aktach osobowych asystenta rodziny znajdowały się m.in: dokumenty potwierdzające wykształcenie, aktualne zaświadczenie lekarskie, pisemne oświadczenie potwierdzające spełnianie pozostałych wymagań, o których mowa w art. 12 ust.1 pkt 2-4 cyt. ustawy, zaświadczenie o niekaralności, upoważnienie do przetwarzania danych osobowych. Od dnia 11.01.2016 r. asystenta zatrudniono na umowę o pracę w wymiarze pełnego etatu.

Zakres czynności asystenta rodziny z dn. 02.01.2017 r. jest zgodny z zadaniami, o których mowa w art. 15 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (zał. nr 4).

W trakcie kontroli nie stwierdzono łączenia wykonywania obowiązków asystenta rodziny z zadaniami pracownika socjalnego na terenie Gminy Włoszczowa oraz prowadzenia postępowań z zakresu świadczeń realizowanych przez gminę, o których mowa w art. 17 ust. 3 i 4 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Asystent rodziny w okresie objętym kontrolą podnosił swoje kwalifikacje poprzez uczestnictwo w różnych formach szkoleń, w tym w m.in. w szkoleniu stacjonarnym pn.: „Asystent rodziny – rozwijanie kompetencji umiejętności społecznych”. W aktach osobowych asystenta znajdowały się zaświadczenia potwierdzające udział w szkoleniach w okresie zatrudnienia.

W 2021 roku Gmina Włoszczowa przystąpiła do Programu Asystent Rodziny, który został ogłoszony przez Ministra Rodziny i Polityki Społecznej. W ramach Programu, Gmina Włoszczowa otrzymała dofinansowanie dodatku do wynagrodzenia asystenta rodziny w jednorazowej kwocie 2000 zł brutto. W trakcie kontroli przedstawiono do wglądu

dokumentację merytoryczną oraz finansową związaną z realizacją zadania, która potwierdza wypłatę w/w dodatku asystentowi rodziny (zał. nr 5).

3. Tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz pracy z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez: zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa, organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających, prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsca dla dzieci

a) zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta:

OPS we Włoszczowie opracował „Wytyczne dotyczące nadzoru, współpracy oraz działań podejmowanych na rzecz rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny”, które zostały wprowadzone Zarządzeniem nr 13/2015 Dyrektora Ośrodka Pomocy Społecznej we Włoszczowie z dn. 15 lipca 2015 r. (zał. nr 6). Dokument określa m.in.: procedurę przydzielenia rodzinie asystenta, organizację pracy z rodziną, skład i działania zespołu do spraw pracy z rodziną, zadania asystenta, współpracę z pracownikiem socjalnym, zakończenie współpracy, wzory i zasady prowadzenia dokumentacji. W § 9 dokumentu wskazano, że „pracownik socjalny jest główną osobą prowadzącą rodzinę”. W opinii osób kontrolujących, w przypadku objęcia rodziny wsparciem asystenta i realizowaniem przez niego zadań, o których mowa w art. 15 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, staje się on wiodącą osobą w procesie wspomagania rodziny. Również zapisy § 11 w pkt 3 i 4 nie są spójne z zdaniami asystenta rodziny, bowiem odnoszą się do kontraktów socjalnych, za które w myśl przepisów ustawy o pomocy społecznej odpowiada pracownik socjalny. Zgodnie art. 15 ust. 1 pkt 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, asystent rodziny opracowuje i realizuje plan pracy z rodziną w konsultacji z pracownikiem socjalnym. Zarządzeniem nr OPS.021.12.2019 Dyrektora Ośrodka Pomocy Społecznej we Włoszczowie z dn. 2 września 2019 r. wprowadzono zmiany w opracowanej procedurze tj. zrezygnowano z prowadzenia przez asystenta karty pracy. Z analizy dokumentacji wynika, że praca asystenta z rodziną dokumentowana jest w formie adnotacji urzędowych. W trakcie kontroli asystent zgłaszał osobom kontrolującym także potrzebę modyfikacji niektórych dokumentów. Mając na uwadze powyższe uwagi, w opinii osób kontrolujących zasadne jest podjęcie działań zmierzających do przeanalizowania zapisów procedury i wprowadzenia w niej niezbędnych zmian, zgodnych z przepisami ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Asystent rodziny zatrudniony w OPS we Włoszczowie, na dzień kontroli tj. 18.08.2022 r. aktywnie pracował z 8 rodzinami, w tym 5 rodzin zostało zobowiązanych przez sąd do współpracy z asystentem rodziny. W okresie objętym kontrolą zakończono współpracę z 5 rodzinami. Wszystkie rodziny zostały objęte wsparciem asystenta na wniosek pracownika socjalnego, po przeprowadzeniu wywiadu środowiskowego.

W trakcie kontroli przeanalizowano dokumentację pięciu rodzin objętych asystenturą. Procedura przydzielania rodzinie asystenta prowadzona jest zgodnie z art. 11 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, tj.: w przypadku, gdy ośrodek pomocy społecznej poweźmie informację o rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, pracownik socjalny przeprowadza w tej rodzinie wywiad środowiskowy oraz dokonuje analizy sytuacji rodziny. Wywiady zawierały adnotacje dyrektora ośrodka dotyczące skierowania asystenta do danej rodziny (zał. nr 7). W dokumentacji rodzin znajdowały się także pisemne zgody na podjęcie współpracy z asystentem (zał. nr 8) oraz pisemna informacja dyrektora ośrodka o przydzieleniu rodzinie asystenta (zał. nr 9).

Z informacji zawartych w dokumentacji rodzin oraz zał. nr 1 cz. III wynika, że rodziny zostały objęte wsparciem asystenta rodziny ze względu na współwystępowanie problemów takich jak: niewydolność opiekuńczo – wychowawcza, brak umiejętności prowadzenia gospodarstwa domowego i zarządzania budżetem domowym, nieprawidłowe relacje w rodzinie, bezrobocie, problem alkoholowy, choroba i niepełnosprawność dziecka, samotne macierzyństwo, przemoc i sytuacje konfliktowe pomiędzy rodzicami.

Praca z rodziną prowadzona jest na podstawie planu pracy opracowanego dla każdej z rodzin objętych wsparciem asystenta. Zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 1 w/w ustawy asystent rodziny opracowuje i realizuje plan pracy z rodziną we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikiem socjalnym (zał. nr 10). Z analizy dokumentacji wynika, że plany są podpisywane przez asystenta rodziny, członków rodziny i pracownika socjalnego. Plany zawierają: dane rodziny oraz asystenta rodziny, datę sporządzenia, a także cel główny i cele szczegółowe wraz z przewidywanymi efektami oraz harmonogramem zaplanowanych działań. W dokumencie brak czasookresu realizacji, wobec tego osoby kontrolujące zasugerowały, aby w planie pomocy określić czas na jaki plan został opracowany. Z analizy dokumentacji wynika, że co pół roku dokonywana jest ocena realizacji założonych w planie celów, po czym następuje aktualizacja planu (zał. nr 11). W zależności od sytuacji rodziny cele i działania są modyfikowane lub kontynuowane.

W planach wskazany został cel główny (np.: podniesienie kompetencji ojca w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej, wzmocnienie umiejętności rodzicielskich oraz poprawa socjalno – wychowawczego funkcjonowania środowiska rodzinnego w celu powrotu dzieci do domu), a także cele szczegółowe (np.: prawidłowe relacje w rodzinie, podtrzymywanie i zacieśnianie więzi w rodzinie, wyposażenie w wiedzę i umiejętności niezbędne w prawidłowym procesie opiekuńczo – wychowawczym, stymulowanie rozwoju intelektualnego, emocjonalnego i społecznego, systematyczny kontakt matki z dziećmi, prawidłowe gospodarowanie posiadanym budżetem domowym oraz prowadzenie gospodarstwa domowego). W harmonogramie ujęto zaplanowane działania wraz z terminem ich realizacji oraz osoby odpowiedzialne za wykonanie działania. Z analizy dokumentacji wynika, że plany opracowywane są indywidualnie dla każdej rodziny, z uwzględnieniem jej zasobów oraz aktualnych potrzeb.

Praca asystenta z rodzinami odbywa się w różnych godzinach (np. 10:00 – 11:50, 12:20 – 13:55, 13:45 – 15.30) oraz z różną częstotliwością w zależności od potrzeb rodzin (co najmniej jedna wizyta w tygodniu w danym środowisku) – zał. nr 12. Zrealizowane w środowisku wizyty odnotowywane są w postaci „Adnotacji urzędowych” (zał. nr 13), które do 2019 r. prowadzone były w formie „Kart pracy asystenta rodziny” (zał. nr 14). Ponadto dokumentacja rodziny zawiera „Protokoły z analizy aktualnych kierunków działania, współpracy, spraw organizacyjnych dotyczących prawidłowego funkcjonowania zespołu do spraw rodziny” (zał. nr 15), w których omawiana jest aktualna sytuacja rodzin, w tym: dotychczas podjęte działania z rodziną, uzyskane rezultaty oraz planowane są dalsze działania wobec rodziny.

Dokumentacja asystenta prowadzona jest indywidualnie dla każdej rodziny, w sposób systematyczny i rzetelny, zgodnie z opracowaną procedurą. Informacje zawarte w „Adnotacjach urzędowych” zawierają zwięzłe opisy przebiegu wizyty i podejmowanych przez asystenta działań.

Na podstawie analizy dokumentacji rodzin oraz informacji zawartych w załączniku nr 1 cz. III, asystent rodziny w ramach zapewnienia rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa, realizuje następujące zadania:

- **udzielanie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego** - realizując powyższe zadanie asystent przede wszystkim motywował rodziny do zmiany złych nawyków i udzielał rodzinom wskazówek dotyczących m.in. dbania o bieżący porządek

w gospodarstwie domowym, motywował do poprawy warunków mieszkaniowych poprzez systematyczne sprzątanie, nakłaniał do podziału obowiązków domowych na wszystkich domowników, wskazywał możliwości zmiany miejsca zamieszkania i zapewnienia dzieciom odpowiednich warunków. Przeprowadzał treningi czystości i prowadzenia gospodarstwa domowego, udzielał wskazówek nt. planowania posiłków, gotowania i dokonywania przemyślanych zakupów spożywczych, w tym: hierarchii wydatków, sporządzania listy zakupów i planowania budżetu. Przeprowadzał pogadanki nt. higieny osób dorosłych i dzieci, dbania o wygląd zewnętrzny, dostosowania ubioru do pory roku. Pomagał w uzupełnianiu dokumentów urzędowych i informował o miejscach uzyskania pomocy prawnej i psychologicznej. Powyższymi formami pomocy objęto łącznie 13 rodzin;

- **udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów socjalnych** - asystent informował rodziny z jakich form pomocy mogą skorzystać (np. pomoc socjalna lub pomoc finansowa z ośrodka). Pomagał w załatwieniu spraw urzędowych (np. w zakresie złożenia on-line wniosku o świadczenie wychowawcze, dobry start, aktywowanie bonu turystycznego). Przeprowadzał rozmowy dotyczące poprawy warunków mieszkaniowych i złożenie dokumentów o mieszkanie socjalne; monitorował regulowanie wszelkiego rodzaju rachunków w terminie. Z pomocy w powyższym zakresie skorzystało 10 rodzin;
- **udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów psychologicznych** – w przypadku 13 rodzin asystent przeprowadzał rozmowy wspierające dotyczące przezwyciężenia bieżących trudności, zachęcał do skorzystania ze wsparcia specjalistycznego, w tym psychologa zatrudnionego w Ośrodku. Wskazywał na możliwości uzyskania pomocy psychologicznej dla dzieci w poradni psychologiczno-pedagogicznej lub w poradni zdrowia psychicznego we Włoszczowie, ustalał terminy wizyt i towarzyszył rodzinom na badaniach;
- **udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów wychowawczych z dziećmi** - asystent realizował powyższe zadanie poprzez: udzielanie wskazówek opiekuńczo – wychowawczych, modelowanie prawidłowych zachowań oraz rozmowy dotyczące prawidłowych relacji w rodzinie i ich wpływu na rozwój dzieci. Organizował wspólne zabawy z dziećmi i zachęcał rodziców i dzieci do wspólnego spędzania czasu wolnego w celu budowania prawidłowych więzi i relacji. Monitorował wypełnianie obowiązku szkolnego poprzez rozmowy z rodzicami, dziećmi, pedagogami oraz bieżącą weryfikację dziennika elektronicznego. Motywował rodziców do większego

zainteresowania sytuacją dzieci, stałego kontaktu ze szkołą. Zachęcał rodziców i dzieci do udziału w zajęciach organizowanych w Świetlicy środowiskowej „Przyjaźń” we Włoszczowie. Z w/w wsparcia skorzystało 13 rodzin;

- **wspieranie aktywności społecznej rodzin** – asystent zachęcał rodziny do utrzymywania dobrych relacji z bliższą i dalszą rodziną oraz z sąsiadami. Motywował do angażowania się w życie społeczności lokalnej, udziału w festynach i spotkaniach organizowanych na terenie gminy. Powyższym wsparcie objęto łącznie 12 rodzin;
- **motywowanie członków rodzin do podnoszenia kwalifikacji zawodowych** - w przypadku 4 rodzin asystent informował o organizowanych przez PUP we Włoszczowie i ZDZ w Kielcach kursach i szkoleniach mających na celu podniesienie kwalifikacji zawodowych przez dorosłych członków rodzin;
- **udzielanie pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymywaniu pracy zarobkowej** - w przypadku 6 rodzin asystent pomagał w poszukiwaniu i weryfikowaniu ogłoszeń o ofertach pracy w Internecie. Udzielił pomoc w napisaniu podania o pracę, CV i kompletowaniu niezbędnych dokumentów. Ponadto nakłaniał do zarejestrowania się w urzędzie pracy i podjęcia stałego zatrudnienia;
- **motywowanie do udziału w zajęciach grupowych dla rodziców, mających na celu kształtowanie prawidłowych wzorców rodzicielskich i umiejętności psychospołecznych** – zadanie realizowane poprzez zachęcanie rodzin do udziału w zajęciach organizowanych przez OPS we Włoszczowie w ramach kampanii „Murem za rodziną”. Celem kampanii jest poprawa relacji rodzinnych i wsparcie rodzin w przezwyciężeniu trudności opiekuńczo – wychowawczych. W ramach działań prowadzone jest: poradnictwo rodzinne w formie treningu umiejętności wychowawczych, konsultacje psychologiczne oraz zabawy integracyjne rodzin. Wsparcie skierowane było do 6 rodzin;
- **udzielanie wsparcia dzieciom, w szczególności poprzez udział w zajęciach psychoedukacyjnych** – w przypadku 6 rodzin, asystent zachęcał dzieci do udziału w zajęciach organizowanych przez świetlicę środowiskową oraz szkolną, gdzie zapewniona jest pomoc w nauce i przy odrabianiu lekcji; motywował dzieci do udziału w zajęciach dodatkowych organizowanych w szkole oraz do korzystania z pomocy logopedy, psychologa i pedagoga w poradni psychologiczno – pedagogicznej. Pomagał dzieciom w przezwyciężaniu trudności w nauce, tłumaczył omawiany materiał szkolny;

- **prowadzenie indywidualnych konsultacji wychowawczych dla rodziców i dzieci** - asystent we wszystkich rodzinach objętych jego wsparciem przeprowadzał rozmowy dotyczące prawidłowych postaw rodzicielskich, zaspakajania potrzeby miłości, bliskości i bezpieczeństwa na każdym etapie rozwoju dziecka. Omawiał z rodzinami konkretne sytuacje trudne wychowawczo; podejmował rozmowy na temat negatywnego wpływu problemu alkoholowego i konfliktów w domu na rozwój emocjonalny dzieci. Z młodzieżą przeprowadzał rozmowy na temat wpływu grupy rówieśniczej oraz zagrożeń wśród nastolatków; motywował do prawidłowego wypełniania obowiązku szkolnego, monitorował wyniki w nauce i frekwencję; łagodził konflikty pomiędzy rodzeństwem, motywował do wykonywania obowiązków domowych, prawidłowego odżywiania się i dbania i higienę;
- **podejmowanie działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin** – w okresie objętym kontrolą asystent rodziny we współpracy z pracownikiem socjalnym podejmował działania interwencyjne w przypadku 3 rodzin, które były spowodowane: zaniechaniem leczenia dziecka i nienależycie wykonywaną władzą rodzicielską, zagrożeniem demoralizacją dzieci, a także niewydolnością wychowawczą i zaniechaniem obowiązku szkolnego przez dzieci w związku z pogorszeniem się zdrowia psychicznego matki. O podjętych działaniach Ośrodek poinformował Sąd Rejonowy we Włoszczowie;
- **dokonywanie okresowej oceny sytuacji rodziny, nie rzadziej, niż co pół roku, i przekazywanie tej oceny podmiotowi, o którym mowa w art. 17 ust. 1** - w/w zadanie było realizowane przez asystenta, na co został przedstawiony stosowany dokument pn. „*Plan pracy z rodziną – okresowa ocena*” (zał. nr 16). Dokument zawierał datę sporządzenia, nazwisko rodziny oraz ocenę wykonania działań długoterminowych i krótkoterminowych. W dokumencie brak informacji za jaki okres sporządzono ocenę. Oceny, w sposób wyczerpujący odnoszą się do sytuacji konkretnej rodziny, obrazując co udało się w rodzinie zmienić, a co było niewykonalne. „*Plan pracy z rodziną – okresowa ocena*” zawiera również kolejne działania długo – i krótkoterminowe do realizacji w wyznaczonym terminie. Z analizy dokumentacji wynika, że oceny są dokonywane nie rzadziej niż co pół roku, zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 15 ustawy. Skontrolowane oceny podpisywane były przez asystenta rodziny, pracownika socjalnego oraz akceptowane przez kierownika działu świadczeń, co jest niezgodne z w/w przepisem, który mówi, że oceny przekazywane są podmiotowi, o którym mowa w art.17 ust. 1 w/w ustawy tj. kierownikowi

- jednostki organizacyjnej gminy, która organizuje pracę z rodziną (...). W trakcie kontroli okresowe oceny zostały uzupełnione o brakujące podpisy dyrektora OPS we Włoszczowie;
- **monitorowanie funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z rodziną** - w kontrolowanym okresie asystent rodziny zakończył współpracę z pięcioma rodzinami. Powodem zakończenia współpracy z dwoma rodzinami było osiągnięcie celów określonych w planie. W przypadku jednej rodziny powodem zakończenia była zmiana miejsca zamieszkania oraz złożenie przez klientkę oświadczenia o rezygnacji ze współpracy z asystentem rodziny (zał. nr 17). Na tej podstawie skierowano do dyrektora ośrodka wnioski o zakończenie pracy z rodziną (zał. nr 18) oraz sformułowano ocenę końcową podpisaną przez asystenta rodziny i pracownika socjalnego (zał. nr 19). Ponadto, o sytuacji rodziny poinformowano ośrodek pomocy społecznej właściwy ze względu na nowe miejsce zamieszkania (zał. nr 20). W przypadku kolejnej rodziny współpraca z asystentem została zakończona z uwagi na brak efektów i chęci rodziny do dalszej współpracy. Jedna rodzina (matka) zrezygnowała w związku z podjęciem leczenia odwykowego i zaniechaniem dalszych działań zmierzających do powrotu dzieci do rodziny biologicznej. Monitoring rodziny po zakończeniu współpracy asystent rodziny prowadzi przez okres 3 miesięcy. Wizyty odbywają się 1-2 razy w miesiącu w miejscu zamieszkania rodziny lub telefonicznie, jeśli kontakt osobisty jest niemożliwy. Z wizyt monitorujących sporządzane są notatki urzędowe (zał. nr 21);
 - **sporządzanie na wniosek sądu, opinii o rodzinie i jej członkach** - w okresie objętym kontrolą sąd nie wnioskował o sporządzenie w/w opinii;
 - **współpraca z jednostkami administracji rządowej i samorządowej, właściwymi organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami i osobami specjalizującymi się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny** - jednostki i osoby, z którymi asystent współpracuje najczęściej to: pracownicy socjalni, kuratorzy, placówki oświatowe, poradnia psychologiczno-pedagogiczna, powiatowe centrum pomocy rodzinie;
 - **udział w zespołach do spraw okresowej oceny sytuacji dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej** - w kontrolowanym okresie asystent rodziny uczestniczył w dwóch zespołach ds. okresowej oceny sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej, które odbyły się w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie we Włoszczowie. Na dzień kontroli asystent nie współpracował z żadnym rodzicem biologicznym, którego dziecko przebywało w pieczy zastępczej. W przypadku dwóch rodzin powodem ustania opieki asystenta był brak efektów i współpracy ze strony rodziny, w przypadku 2 rodzin nastąpiła rezygnacja rodziny w związku z zaniechaniem podejmowania działań mających na celu powrót dzieci do

rodziny biologicznej, jedna matka odmówiła współpracy z asystentem, jedna rodzina zmieniła miejsce zamieszkania i jeden ojciec zrezygnował z powodu umieszczenia dzieci w pieczy;

- **współpraca z zespołem interdyscyplinarnym lub grupą roboczą, o których mowa w art. 9 a lub innymi podmiotami, których pomoc przy wykonywaniu zadań uzna za niezbędną** - w kontrolowanym okresie asystent rodziny uczestniczył w posiedzeniach grupy roboczej w związku z prowadzoną procedurą Niebieskiej Karty w jednej z rodzin objętych asystenturą.

b) zapewnienie dostępu do specjalistycznego poradnictwa:

Zgodnie z informacjami uzyskanymi w trakcie kontroli oraz zawartymi w zał. nr 1 cz. III OPS we Włoszczowie zatrudnia psychologa, który udziela specjalistycznego poradnictwa i wsparcia rodzinom współpracującym z asystentem rodziny. Ponadto rodziny mogą uzyskać specjalistyczną pomoc i wsparcie w: Poradni Psychologiczno - Pedagogicznej we Włoszczowie, Poradni Zdrowia Psychicznego dla Dzieci w Kielcach.

c) organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających:

Zgodnie z informacjami pozyskanymi w toku czynności kontrolnych na terenie Gminy Włoszczowa w kontrolowanym okresie nie funkcjonowała żadna rodzina wspierająca. Jak wskazała Dyrektor Ośrodka (zał.nr 1 cz. IV) pracownicy socjalni w trakcie wykonywania pracy w środowisku zachęcali rodziny do korzystania z pomocy rodzin wspierających lub do pełnienia powyższej funkcji dla innych rodzin przeżywających trudności w zakresie opieki i wychowania dzieci. Pomimo prób nie odnotowano zapotrzebowania na powyższą formę pomocy.

4. Współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo - wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo -terapeutycznej oraz interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym.

Zgodnie z art. 176 pkt 5 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej gmina zobowiązana jest do współfinansowania kosztów pobytu małoletniego w pieczy zastępczej, wielkość tego współfinansowania określona została w art. 191 ust. 9 cyt. ustawy.

W kontrolowanym okresie łącznie 10 dzieci z 7 rodzin z terenu Gminy Włoszczowa umieszczonych było pieczy zastępczej, w tym: 3 w zawodowej rodzinie zastępczej, 3 w niezawodowej rodzinie zastępczej, 1 w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu

rodzinnego oraz 3 w pieczy instytucjonalnej. Na dzień kontroli gmina ponosiła odpłatność za wszystkie w/w dzieci. Wysokość środków finansowych za pobyt dzieci w pieczy zastępczej obrazuje tabela przedstawiona w załączniku nr 1 część V.

Mając na uwadze powyższe, zgodnie z art. 10 ust. 4 w/w ustawy *praca z rodziną jest prowadzona także w przypadku czasowego umieszczenia dziecka poza rodziną*. Z informacji uzyskanych podczas kontroli wynika, że rodziny biologiczne dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej były objęte wsparciem asystenta. Tylko w jednym przypadku nie podjęto współpracy z uwagi na brak zgody rodzica. Współpraca z rodzinami została zakończona najczęściej z powodu braku efektów, zmiany miejsca zamieszkania lub rezygnacji rodziny z współpracy, a tym samym zaniechania starań o powrót dzieci do rodziny biologicznej.

5. Prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy.

Z informacji uzyskanych w trakcie kontroli (zał. nr 1 cz. VI) wynika, że na terenie Gminy Włoszczowa funkcjonuje 13 rodzin zagrożonych kryzysem lub przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej, w których przebywa 25 dzieci. W 2021 roku oraz w 2022 roku do dnia kontroli w czterech rodzinach prowadzona była procedura Niebieskiej Karty.

W trakcie kontroli przeanalizowano dokumentację 5 wybranych rodzin objętych monitoringiem. Najczęstszymi problemami, które występują w rodzinach zagrożonych jest: niezaradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz niski poziom kompetencji wychowawczych rodziców, zaniedbania higieniczne, bezrobocie, choroby psychiczne, uzależnienia i przemoc, brak kompetencji i doświadczenia zawodowego, problemy finansowe, wielodzietność, samotne rodzicielstwo, niepełnosprawność, konflikty.

Z analizy dokumentacji wynika, że monitoring sytuacji dzieci w w/w rodzinach prowadzony jest przez pracowników socjalnych, poprzez bezpośrednie wizyty w miejscu zamieszkania. W trakcie wizyt pracownicy sprawdzają warunki socjalno-bytowe, dokonują analizy sytuacji rodziny i diagnozy potrzeb, przeprowadzają wywiady środowiskowe na potrzeby przyznania pomocy finansowej, prowadzą rozmowy wspierające, pomagają w załatwianiu spraw urzędowych, zawierają kontrakty socjalne i weryfikują ich realizację, aktywizują i motywują rodzinę do zmian, pomagają w dostępie do pomocy psychologicznej, omawiają bieżące problemy. Rodziny otrzymują pomoc socjalną, finansową lub żywnościową. Ponadto, pracownicy socjalni podejmują kontakt z wychowawcami i pedagogami ze szkół lub

przedszkoli w celu ustalenia czy dzieci prawidłowo funkcjonują w szkole lub przedszkolu, jak wygląda ich sytuacja edukacyjna, czy wykazują zaniedbania. Pozostają także w stałym kontakcie z kuratorami sądowymi, w przypadku rodzin objętych nadzorem oraz współpracują z policją.

W przypadku trzech rodzin, których dokumentację sprawdzono, pracownicy socjalni proponowali pomoc asystenta rodziny z uwagi na narastające problemy opiekuńczo-wychowawcze. Jedna z rodzin wyraziła chęć współpracy z asystentem, w związku z powyższym przeprowadzono wywiad środowiskowy pod kątem przyznania rodzinie pomocy w formie asystenta rodziny.

Dodatkowym wsparciem dla dzieci z rodzin zagrożonych jest możliwość uczestniczenia w zajęciach organizowanych przez Świetlicę Środowiskową „Przyjaźń” będącej w strukturach Ośrodka. W świetlicy dzieci otrzymują m.in. pomoc w nauce i odrabianiu lekcji, organizowany jest czas wolny poprzez zajęcia plastyczne, sportowe, gry i zabawy, wycieczki, wyjścia rekreacyjne. Jak ustalono, łącznie 7 dzieci z rodzin zagrożonych, korzysta z powyższego wsparcia. W dokumentacji rodzin znajdowały się m.in.: skierowania dzieci do świetlicy, indywidualne plany pracy z dzieckiem uczęszczającym do świetlicy, opinie psychologiczne, opinie szkolne, oceny sytuacji dzieci.

6. Koordynowanie działań, o których mowa w art. 8 ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wspieraniu kobiet w ciąży i rodzin "Za życiem".

Z informacji uzyskanych w trakcie kontroli wynika, że w okresie objętym kontrolą do OPS we Włoszczowie wpłynęło łącznie 7 wniosków (w 2021 r. – 4 wnioski, w 2022 r. do dnia kontroli - 3 wnioski) o wypłatę jednorazowego świadczenia w wysokości 4000 zł, o którym mowa w art. 10 ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”. W trakcie kontroli przeanalizowano wszystkie złożone wnioski. W dokumentacji rodzin, które wnioskowały o świadczenie znajdowały się: wnioski o ustalenie prawa do jednorazowego świadczenia wg wzoru określonego w rozporządzeniu Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 grudnia 2016 r.; zaświadczenia lekarskie potwierdzające ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu; zaświadczenia, że kobieta pozostawała pod opieką medyczną nie później niż od 10 tygodnia ciąży do porodu oraz decyzje o przyznaniu świadczenia.

Z analizy dokumentacji wynika, że wszystkie wnioski zostały rozpatrzone zgodnie z terminami określonymi w przepisach Kodeksu postępowania administracyjnego. Decyzje

zostały podpisane przez Kierownika sekcji świadczeń rodzinnych i dodatków mieszkaniowych, zgodnie z upoważnieniem Burmistrza Gminy Włoszczowa znak: OR.0052.29.2017 z dnia 08.03.2017 r. (zał. nr 22).

OPS we Włoszczowie opracował „Procedurę koordynacji asystenta rodziny w ramach realizacji ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”, która została wprowadzona Zarządzeniem Dyrektora Ośrodka znak: OPS.KP.021.6.2022 z dn. 1 marca 2022 r. (zał. nr 23). Jak ustalono, wszystkie rodziny wnioskujące o świadczenie były informowane o możliwość skorzystania z wsparcia asystenta rodziny, o którym mowa w art. 8 ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wspieraniu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”. W dokumentacji 6 rodzin znajdowały się pisemne oświadczenia, w których wnioskodawcy zadeklarowali brak potrzeby skorzystania z powyższej formy wsparcia (zał. nr 24).

W jednym przypadku, w 2022 roku, rodzina została objęta wsparciem po złożeniu w Ośrodku stosownego wniosku (zał. nr 25). Zgodnie z opracowaną procedurą, w dokumentacji rodziny znajdowały się: pisemne przydzielenie rodzinie asystenta przez dyrektora Ośrodka (zał. nr 26), oświadczenie dotyczące wyrażenia przez rodzinę zgody na współpracę i do przetwarzania przez asystenta danych osobowych niezbędnych do wykonywania zadań wynikających z ustawy (zał. nr 27) oraz upoważnienie do występowania przez asystenta w imieniu rodziny do podmiotów, o których mowa w art. 2 ust. 2 ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (zał. nr 28). Dla rodziny opracowano także „Indywidualny katalog możliwego wsparcia” (zał. nr 29). Analiza i ocena sytuacji rodziny na bieżąco jest dokonywana przez zespół ds. pracy z rodziną (zał. nr 30). Wizyty asystenta w środowisku oraz opis podejmowanych działań dokumentowane są w formie „Adnotacji urzędowych” (zał. nr 31). Analiza dokumentacji w powyższym zakresie wskazuje, że działania asystenta są adekwatne do sytuacji rodziny. Poza wsparciem w przewyciężaniu bieżących trudności, asystent koordynuje działania związane z właściwą opieką i leczeniem dziecka niepełnosprawnego (np. umawianie wizyt w poradniach specjalistycznych i instytucjach wspierających uwzględnionych w katalogu, przypominanie o terminach wizyt, pomoc w wykupie recept, pomoc w transporcie do szpitala lub poradni, pomoc w bezpośredniej opiece nad dzieckiem, weryfikowanie wizyt i konsultacji lekarskich, kontrola szczepień, motywowanie do ćwiczeń zleconych przez fizjoterapeutę, pomoc w kompletowaniu dokumentacji, zapewnienie wsparcia i towarzyszenie w czasie wizyt lekarskich i załatwianiu spraw urzędowych, udzielanie porad i wskazówek wychowawczych). Należy nadmienić, że rodzina już wcześniej objęta była wsparciem asystenta rodziny w związku z trudnościami w opiece nad starszym dzieckiem, które zostało umieszczone w pieczy zastępczej. Współpraca

matki z asystentem w tym zakresie nie przyniosła efektów. Wobec powyższego działania asystenta poza zapewnieniem koordynowanego wsparcia, o którym mowa w ustawie o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”, ukierunkowane są także na realizację zadań, o których mowa w przepisach ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Ustaleń dokonano na podstawie:

- rozmów z dyrektorem OPS, asystentem rodziny;
- analizy dokumentacji: załącznika do kontroli, który stanowi załącznik nr 1 do niniejszego wystąpienia, statutu i regulaminu organizacyjnego OPS oraz innej dokumentacji dotyczącej zakresu kontroli.

Ocena realizacji zadań objętych zakresem kontroli:

Organizacja pracy z rodziną na terenie Gminy Włoszczowa – Ośrodek Pomocy Społecznej we Włoszczowie funkcjonuje w oparciu o statut i regulamin organizacyjny. Zgodnie ze Statutem, zadania Ośrodka obejmują m.in. zadania wynikające z przepisów ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i ich rodzin „Za życiem”. Zapisy Statutu w § 6 pkt 31 w części określającej, że do zadań własnych gminy należy organizacja pieczy zastępczej są niezgodne z przepisami prawa. Zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej w różnych formach jest zadaniem własnym powiatu, zgodnie z art. 180 ust. 3 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Wobec powyższego należy dokonać niezbędnych zmian w zapisach Statutu w w/w zakresie, zgodnie z art. 176 pkt 3 cyt. ustawy.

Opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny – W okresie objętym kontrolą Gmina Włoszczowa zrealizowała program opracowany na lata 2019-2021, który został przyjęty Uchwałą Nr VI/36/19 Rady Miejskiej we Włoszczowie z dn. 22 lutego 2019 r. Na dzień kontroli, Gmina Włoszczowa realizowała 3-letni Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2022-2024, przyjęty Uchwałą Nr XXXVII/255/21 Rady Miejskiej we Włoszczowie z dn. 29 grudnia 2021 r. Program został opracowany m.in. w oparciu o przepisy ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”. Po analizie dokumentu stwierdzono, że Program zakłada optymalne działania związane z zapewnieniem dostępu do różnorodnych form wsparcia i usług dla rodzin i dzieci z terenu Gminy Włoszczowa.

Zadanie realizowane prawidłowo.

Kwalifikacje asystentów rodziny i tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny – Gmina Włoszczowa na dzień kontroli zatrudniała 1 osobę na stanowisku asystenta rodziny, która posiada kwalifikacje zgodne z art. 12 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Zakres czynności asystenta rodziny jest zgodny z zadaniami, o którym mowa w art. 15 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Zadanie realizowane prawidłowo.

Tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz pracy z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez: zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa, organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających – OPS we Włoszczowie opracował „Wytyczne dotyczące nadzoru, współpracy oraz działań podejmowanych na rzecz rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny”, które zdaniem osób kontrolujących należy przeanalizować i zgodnie z uwagami zamieszczanymi w niniejszym wystąpieniu pokontrolnym, dostosować do przepisów ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

W okresie objętym kontrolą łącznie 13 rodzin z terenu Gminy Włoszczowa przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych objęto wsparciem asystenta rodziny. Procedura przydzielania rodzinie asystenta prowadzona jest zgodnie z art. 11 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Praca z rodziną prowadzona jest na podstawie planu pracy opracowanego dla każdej z rodzin objętych wsparciem asystenta. Z analizy dokumentacji wynika, że oceny są dokonywane nie rzadziej niż co pół roku, zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 15 ustawy. Skontrolowane oceny podpisywane były przez asystenta rodziny, pracownika socjalnego oraz akceptowane przez kierownika działu świadczeń, co jest niezgodne z w/w przepisem, który mówi, że oceny przekazywane są podmiotowi, o którym mowa w art. 17 ust. 1 w/w ustawy tj. kierownikowi jednostki organizacyjnej gminy, która organizuje pracę z rodziną (...). W trakcie kontroli okresowe oceny zostały uzupełnione o brakujące podpisy dyrektora OPS we Włoszczowie. Ponadto dokumentacja asystenta prowadzona jest indywidualnie dla każdej rodziny, w sposób systematyczny i rzetelny. Działania podejmowane przez asystenta w rodzinach są adekwatne do ich sytuacji i potrzeb. Pozostałe uwagi dotyczące dokumentacji prowadzonej przez asystenta

rodziny, które dotyczą braku czasookresu realizacji planów pracy i braku informacji za jaki okres sporządzone ocenę mają charakter formalny i nie wpływają na ocenę realizacji zadania.

Zadanie dotyczące zapewnienia rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta realizowane jest prawidłowo.

OPS we Włoszczowie zatrudnia psychologa który, prowadzi specjalistyczne poradnictwo. Ponadto rodziny mogą uzyskać specjalistyczną pomoc i wsparcie w: Poradni Psychologiczno - Pedagogicznej we Włoszczowie oraz Poradni Zdrowia Psychicznego dla Dzieci w Kielcach. W związku z powyższym **zadanie dotyczące zapewnienia dostępu do specjalistycznego poradnictwa realizowane jest prawidłowo.**

Na terenie gminy nie funkcjonują rodziny wspierające, w związku z powyższym **zadanie w tym zakresie nie jest realizowane.**

Współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej oraz interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym – na dzień kontroli Gmina Włoszczowa ponosiła koszty pobytu 10 dzieci przebywających w pieczy zastępczej. Rodziny biologiczne dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej były objęte wsparciem asystenta rodziny, poza jednym przypadkiem, w którym rodzic odmówił współpracy.

Zadanie realizowane prawidłowo.

Prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy – na terenie Gminy Włoszczowa funkcjonuje 13 rodzin zagrożonych kryzysem lub przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej, w których przebywa 25 dzieci. Monitoring sytuacji dzieci w w/w rodzinach prowadzony jest przez pracowników socjalnych poprzez bezpośrednie wizyty w miejscu zamieszkania. W celu diagnozowania rodzin zagrożonych pracownicy socjalni przeprowadzają wywiady środowiskowe, sprawdzają warunki socjalno-bytowe, dokonują analizy sytuacji rodziny, oferując szeroko rozumianą, pomoc socjalną, a w uzasadnionych przypadkach także pomoc asystenta rodziny. Pracownicy ośrodka współpracują także z Zespołem Interdyscyplinarnym, policją, kuratorami i placówkami oświatowymi. Dodatkowym wsparciem dla dzieci z rodzin zagrożonych jest możliwość uczestniczenia w zajęciach organizowanych przez Świetlicę Środowiskową „Przyjaźń”.

Zadanie realizowane prawidłowo.

Koordinowanie działań, o których mowa w art. 8 ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” – w kontrolowanym okresie do dnia kontroli w OPS we Włoszczowie złożono łącznie 7 wniosków o wypłatę jednorazowego świadczenia w kwocie 4000 zł. Przeprowadzenie postępowań w zakresie wypłaty w/w świadczeń odbyło się zgodnie przepisami ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” oraz Kodeksu postępowania administracyjnego. OPS we Włoszczowie opracował „Procedurę koordynacji asystenta rodziny w ramach realizacji ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”. Wszystkie rodziny były informowane o możliwość skorzystania z wsparcia asystenta rodziny, o którym mowa w art. 8 w/w ustawy. Jedna z rodzin, po złożeniu stosownego wniosku, została objęta pomocą asystenta. Procedura przyznania asystenta jest zgodna z przepisami prawa w powyższym zakresie. Asystent rodziny współpracujący z rodziną koordynuje działania, o których mowa w art. 8 ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”.

Zadanie realizowane prawidłowo

Mając powyższe na uwadze wydaje się następujące zalecenia pokontrolne:

- 1. Zmodyfikować zapis Statutu w § 6 pkt 31 określając zadania własne gminy zgodnie z art. 176 pkt 3 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.**

Pouczenie

Zgodnie z art. 197 d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. 2022 poz. 447 t.j.) kontrolowana jednostka może w terminie 7 dni od dnia otrzymania zaleceń pokontrolnych, zgłosić do nich zastrzeżenia. Wojewoda, w terminie 14 dni od dnia otrzymania zastrzeżeń przedstawi stanowisko w sprawie ich uwzględnienia. W przypadku nieuwzględnienia zastrzeżeń przez wojewodę kontrolowana jednostka jest obowiązana, w terminie 30 dni od dnia otrzymania stanowiska wojewody, do powiadomienia wojewody o realizacji zaleceń. W przypadku uwzględnienia zastrzeżeń przez wojewodę, kontrolowana jednostka jest obowiązana, w terminie 30 dni od dnia otrzymania stanowiska wojewody, do powiadomienia wojewody o realizacji zaleceń pokontrolnych, mając na uwadze zmiany wynikające z uwzględnionych zastrzeżeń.

Jeżeli w wyniku przeprowadzonej kontroli zostaną ujawnione rażące zaniedbania lub zaniechania realizacji obowiązków ustawowych, wojewoda może wezwać jednostkę samorządu terytorialnego do wyznaczenia wykonawcy zastępczego, w terminie nie dłuższym niż 2 miesiące od dnia otrzymania wezwania.

W przypadku niewyznaczenia przez jednostkę samorządu terytorialnego wykonawcę zastępczego w terminie, o którym mowa, wojewoda może wystąpić do sądu administracyjnego ze skargą na beczynność organu jednostki samorządu terytorialnego.

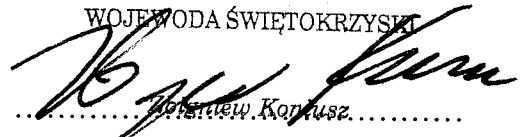
Zgodnie z art. 198 ustawy - kto nie realizuje zaleceń pokontrolnych, podlega karze pieniężnej w wysokości od 500 do 10 000 zł.

Wystąpienie pokontrolne sporządzono w dwóch jednakowych egzemplarzach, z czego jeden przekazuje się kierownikowi kontrolowanej jednostki, a drugi włącza się do akt kontroli.

Anne Knyse - Pawisawsko
Katarzyna Arendorbus

(osoby kontrolujące)

WOJEWODA ŚWIĘTOKRZYSKI

Konrad Korpusz

(zarządzający kontrolę)